

lehet a vizet legalább 1 méterrel lesüllyeszteni, ami valószínűleg megnyitná a szifonokat.

A még alaposabban megvizsgálandó barlangról annyit máris közölhetek, hogy barlangtani szempontból igen tanulságos, rendkívül nagyeesű patakja olyan formákat hozott a barlangban létre, amelyeket talán csak a világhírű St. Canciani-barlangban láthatunk. A barlang vizét valószínűleg a fennsíkron fekvő Ponor község melletti víznyelő szolgáltatja. Ennek tszf. magassága 660 m, távolsága a barlangbejárártól kb. 3 km, tehát a barlangnak közel 300 méteres esése van! Önkéntelenül is felvetődik itt egy földalatti vizierőtelep lehetősége, melynek 30 atmoszférás nyomócsövét itt a természet készen szolgáltatja.

*

Amint az előadottakból kiviláglik, az északbihari kutatások még távolról sem tekinthetők befejezetteknek, hiszen az elért eredményeken kívül még számos újabb kérdést, problémát vetettek fel. De talán ezt is szabad eredménynek számítani, mert hiszen végső célunk az, hogy minden a föld belsejében rejtőző kérdésre fényt derítsünk. Ezért minden újabb a speleológia köréből adódó kérdést — ha annak megvitatása a tudomány és a gyakorlati élet szempontjából hasznosnak látszik — nyilván kell tartanunk és igyekeznünk kell megoldani. A feltáró barlangkutatás megnyitja az utat a hegyek belsejébe, megismerteti azok tektonikus szerkezetével, a karsztvizek folyásával és megmutatja a nemzetgazdaság számára értékesíthető nyersanyagokat és erőket. Ezt a munkát a multban inkább csak áldozatkész magánosok és egyesületek vállalták. A hiányzó hivatalos erkölcsi és anyagi támogatás miatt csak vontatottan haladó kutatás a nehézségek ellenére is sok szép eredményre vezetett. Annál öröndetesebb, hogy legújabban a Földmívelésügyi Minisztérium megértése folytán a M. Kir. Földtani Intézet hivatalos munkatervébe vehette a tudományos alapon dolgozó feltáró barlangkutatást, melynek tudományos és gyakorlati eredményei remélhetőleg rövidesen túlszárnyalják más országok hasonló törekvéseit.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Kerékes József: Kessler eredményes királyerdői barlangkutatásairól tartott érdekes beszámoló előadásához a következőket óhajtom megjegyezni:

A Sebes-Körös völgyének geomorfológiai tanulmányozásával kapcsolatban az előadásban ismertetett barlangokat 1941 nyarán magam is végiglátogattam s a Körösvölgy terraszaínak ismeretében a Királyerdő karsztjának kialakulása, a felszíni és a földalatti hidrológiai viszonyokra, a barlangok kialakulásmódjára és idejére, végül tektonikai vonatkozásaira vonatkozólag adatokat gyűjtöttem. Ezeknek birtokában az előadónak azzal az állításával szemben, hogy a körösbarlangi Igric- és Kis-Körösbarlang, valamint az Esküllői-forrásbarlang összefüggő barlangrendszer lenne, állást kell foglalnom. Az Igric-barlang a le-

vantei korban kioldódott, régóta inaktív barlang, míg a másik kettő csak a pleisztocén időszakban alakul ki, de térszíni helyzetük is valószínűtlenné teszi az Igric járatrendszerével való kapcsolatokat.

Az Igric-barlang híres barlangi medve lelőhelyének, a Csontterem vastag, sárga barlangi agyag-kitöltésének a származtatását nehézkesnek tartom. Egy Kessler által feltételezett alsó, aktív barlang visszaduzzadó árvizének iszaplerakó működésével szemben valószínűbbnek vélem, hogy a Corbului karsztpalinájának a beszűremkező csapadékvizei a jégkorban a barlang fölötti, többször térszínre lehullott portömegeket iszapolják be és gyűjtik össze az Igric-barlang legmélyebb pontján, a Csontteremben; az itt leülepedő iszaptömeg eldugaszolja a repedéseket s tóvá duzzasztja a beszivárgó vizet. Alátámasztja ezt a feltevést az agyagkitöltés fölött a sziklafalba oldott — minden bizonnyal hosszú ideig stagnáló vízszínről tanúskodó — *tavi színő*, valamint az a tény, hogy a sárga barlangi agyagjaink több hazai barlangvidékünkön is löszeredetű, periglaciális képződménynek bizonyultak (legutóbb lásd Kerekes: Hazánk periglaciális képződményei. Beszámoló a m. kir. Földtani Int. vitaüléseinek munk. 1941. 4. füz.).

Ezen az úton talán megmagyarázhatjuk az agyag tömémenten medvecsontijának a kérdését is. A barlang a jégkorszakban viszonylagos szárazsága és sok léghuzattól védett, zsákszerű oldaljárata révén kiváló telelő- és kölykezőhelye lehetett a barlangi medvének; erről a Hosszú-folyosó egy-két pontján, de kiváltképpen az oldalágak falain is aláhajló mennyezet részletein, mintegy 80 cm magasságig pompásan látható „*Medvecsiszolás*” tanúskodik. A csontfelhalmozódás legvalószínűbb magyarázata véleményem szerint az, hogy a sötét barlangban a Hosszú-folyosóból a tó vize felé botorkáló szomjas medvék belezuhantak a jelentősen mélyebb helyzetű Csontterem tavába és a tófenék agyagja eltemette az évezredek át működő természetes csapda áldozatait.

Mindezeket a kérdéseket a barlangnak és környékének felméréssel és ásatásokkal összekötött, részletes morfológiai tanulmányozása, azonkívül a csontos agyagnak közzétani vizsgálata megnyugtatóan tisztázná.

Az előadás során ismételten hangoztatott „nyomásos erózió”-val kapcsolatban végül is kifejezést adok annak a meggyőződésnek, hogy a „nyomásos erózió” hatásával magyarázott barlangi formáink túlnyomórészt nem eróziós, hanem korróziós eredetűek.

Kessler Hubert: Az Igric-barlang hátsó tavát a felszínről szivárgó víz vagy a visszaduzzasztás hívta életre. E kérdést nehéz eldönteni, a színőök jelenléte csak azt mutatja, hogy itt víz szokott állani, de hogy honnan jön ez a víz, azt nem dönti el.

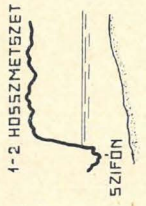
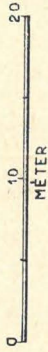
Lóczy Lajos: Mivel Erdély és Keletmagyarország visszacsatolásával nagy-szerű karszterületeink jelentékeny része visszakerült hozzánk, Intézetünk programjába felvettük az eddig még ismeretlen, vagy csak kevésbé ismert barlangjaink feltárását is. A Földművelésügyi Minisztériumtól nyert költségadómanyunkból ezentűl évenként jelentős összeget fordíthatunk e kutatásokra, amelybe számos kiváló szakembert fogunk bevonni. A feltárási- és karszthidrológiai kutatásokkal, valamint a feltárt barlangok felméréssel Dr. Kessler Hubert külső munkatársunkat bíztuk meg, míg a várható ősember- és őszállati marad-

Ványok rendszeres ásatását és tudományos feldolgozását Györffy né dr. Mottl Mária paleontológusunk fogja végezni, de az ásatási anyagok tudományos feldolgozásába kívülük esetenként még számos kutatót óhajtunk bevonni.

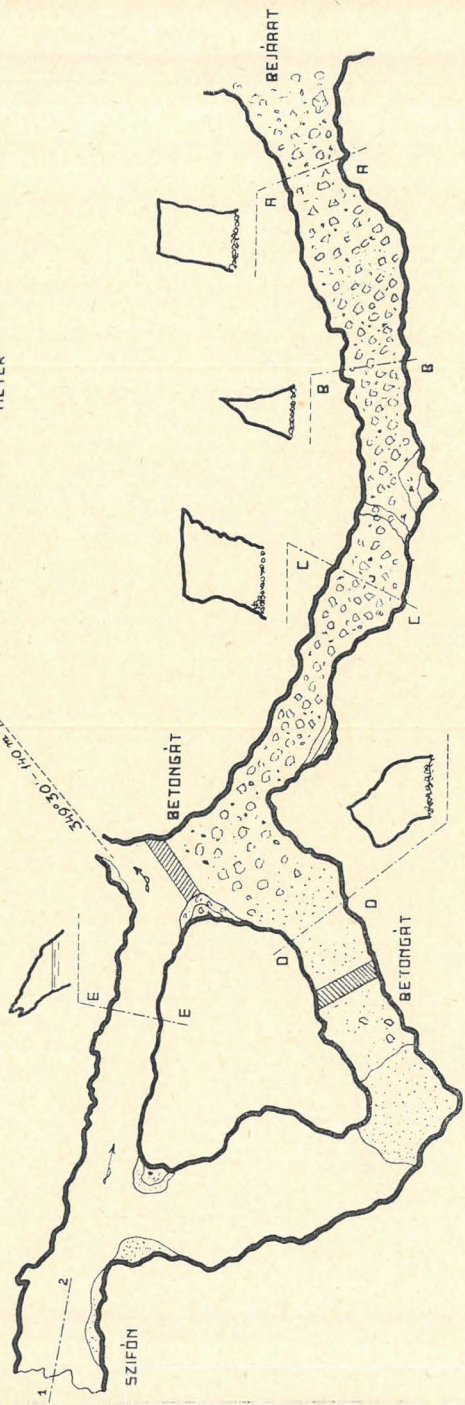
A barlangkutatások nemcsak tudományos, hanem gyakorlati jelentőségűek is. Így a karsztvidékeken szereplő földalatti vízfolyásoknál az árvízveszély elhárítása. A barlangok mint természetes légvédelmi fedezékek. Bányageológiai szempontok: Az évezredek folyamán elhullott állatok tetemei, valamint a néha óriási mennyiségű denevérguanó a barlang mállási termékeivel keveredve néha nagytömegű foszfát földet eredményez, amelynek foszforsavtartalma néha a 10—12%-ot is megüti. Az ily foszfortartalmú barlangi üledékek kitermelése mezőgazdasági szempontból is fontos lehet, mivel kellő mennyiség esetén a kitermelt üledék kitűnő műtrágyául szolgál. Olcsó vizierőművek létesítése szempontjából is szóba jöhet néhány bihari vizesbarlangunk. Végül az idegenforgalom érdekeire is tekintettel kell lennünk.

Az említett gyakorlati és tudományos célok és feladatok érdekében tehát munkatervünkbe felvettük a magyar földön lévő barlangok tüzetes feltárását, átkutatását és nyilvántartását. E munkát Intézetünk újonnan megszervezendő Karszt- és Jégkorszakkutató osztálya fogja végezni.

**AZ ESKÜLLŐI FORRÁSBARLANG
ALAPRAIZA**
L=1:400

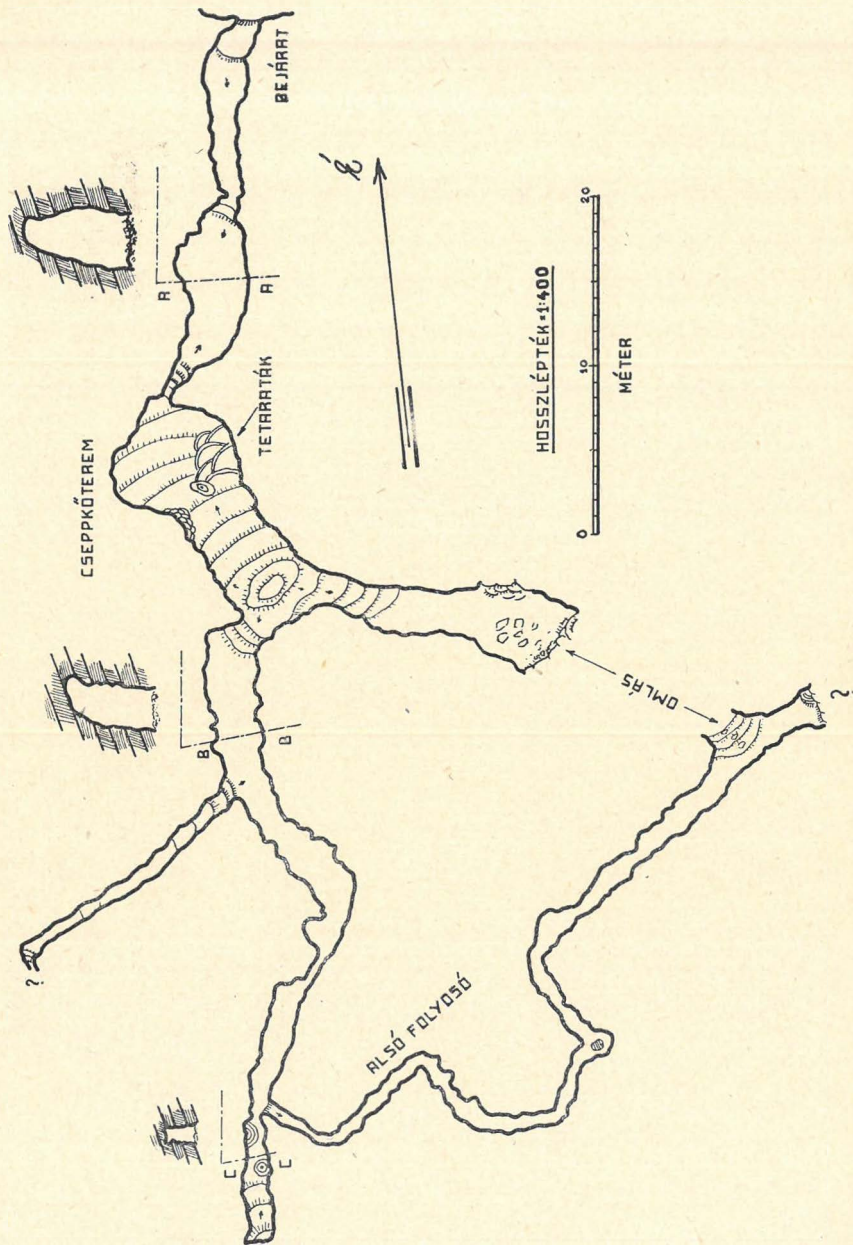
310-30 - 100 m forrás, kút

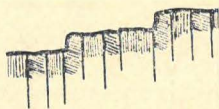

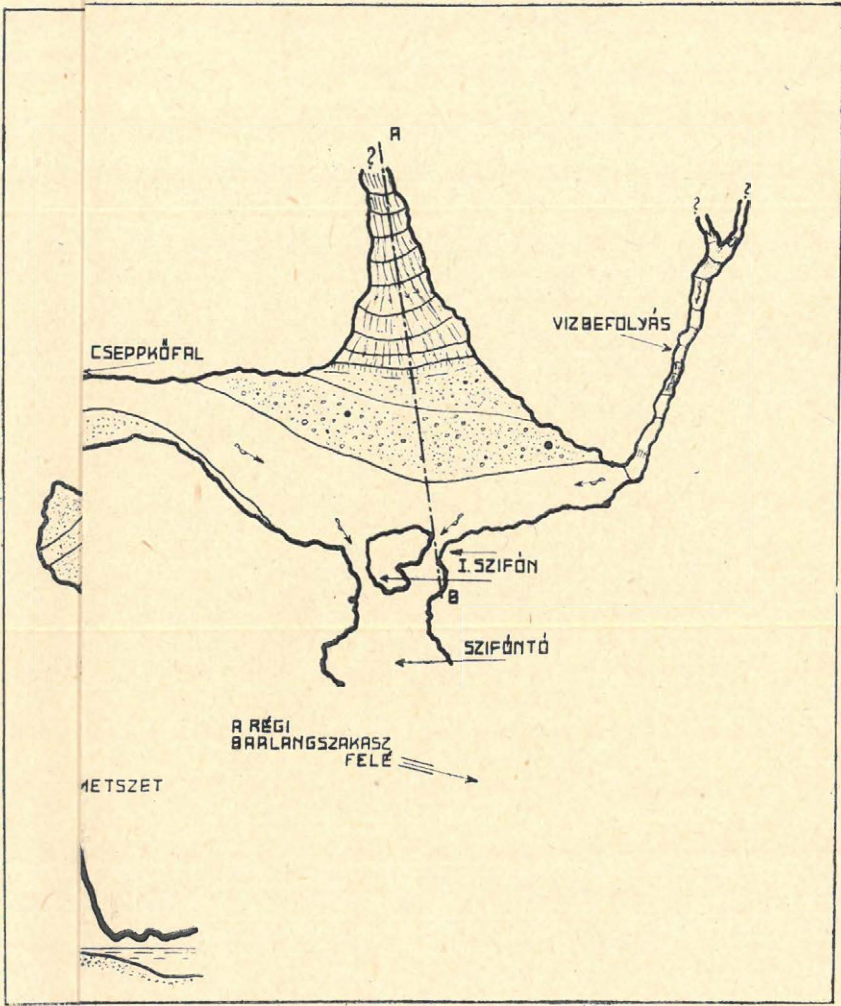
FELMÉRTE:
J. Veszteg

AZ ISBONDISVÖLGYI / VÁRSONKOLYOS / BARLANG ALAPRAJZA

FELMÉRTE DR. KESSLER H.

Tartalomjegyzék

a M. Kir. Földtani Intézet 1942. évi jelentésének függelékéhez.

1. Füzet.

	Oldal
Tárgysorozat	3
Bányai János: A tufák szerepe az Erdélyi-medence DK-i részén	5
Hozzászólások	29
Reich Lajos: Adatok a mezőségi tufavonulatok rétegtanához és felszíni elterjedéséhez	34
Hozzászólások	57
Méhes Kálmán: Földtani tanulmányok a dunabogdányi Csódi-hegy környékén	59
Hozzászólások	94

2. Füzet.

Tárgysorozat	3
Szentes Ferenc: A felsőtiszaj miocén medence összefoglaló képe	5
Hozzászólások	16
Jaskó Sándor: Hegyszerkezeti megfigyelések Nagybánya környékén	19
Hozzászólások	30
Vitális István: A „pontusi” vagy a „pannóniai” elnevezést használjuk-e?	33

3. Füzet.

Tárgysorozat	3
Fehér Dániel: Vizsgálatok az elemek által kibocsátott rövidhullámú sugarak biológiai hatásáról	5
Hozzászólások	33
Török Zoltán: Földtani vizsgálatok a Kelemen- és Görgényi-havasok eruptívuma K-i és Ny-i szegélyén s a Maros-szorosban	35
Hozzászólások	48

4. Füzet.

Tárgysorozat	3
Bandat Horst: Légifényképek alkalmazása a geológiai kutatásban	5
Hozzászólások	18

Strausz László: Hozzászólás a magyar medence-rendszer neogénjére vonatkozó rétegtani nevek egységesítéséhez	23
Hozzászólások	39

5. Füzet.

Tárgy	3
Dainelli Giotto: Keletafrika geológiája	7
Giotto Dainelli: Geologia Dell' Africa Orientale	9

6. Füzet.

Tárgysorozat	3
Tordai Zalányi Béla: Neogén ostracoda-faunák rétegtani értékelése bioszociológiai összefüggéseik alapján	5
Endrédy Endre: Adatok a fossilis pH kiértékeléséhez	21
Hozzászólások	25
Gyórfyfné Mottl Mária: A magyarországi ó- és új-pleisztocén terraszok faunájáról	34
Hozzászólások	34
További hozzászólás dr. Strausz L. április 16.-án tartott előadásához	38

7. Füzet.

Tárgysorozat	3
Lóczy Lajos: A M. Kir. Földtani Intézet 1942. évi felvételeinek rövid ismertetése	5
Hozzászólások	16
Hojnos Rezsó: Nagybáród geológiája különös tekintettel a kréta képződményekre	17
Hozzászólások	36
Kessler Hubert: Az északbihari forrásbarlangok	39
Hozzászólások	51

Értelemzavaró hibák helyreigazítása.

1. Füzet.

49. o. felülről 4. sor: *magatartása* helyett *megtartása* írandó.
57. o. Hozzászólások első bekezdésében *V a n c c a* helyett *V a n c e a* írandó.
57. o. alulról 18. sor: *eplrogén* helyett *epirogén* írandó.
58. o. felülről 14. sor: *erodetű* helyett *eredetű* írandó.
58. o. alulról 13. sor: *hehatolt* helyett *behatolt* írandó.
61. o. alulról első sorban: *homokos agyag* törlendő.
67. o. alulról a 13. sorban: *Fusus polygonus* L. helyett *Murex* cf. *aquitanicus* Grat. írandó.
70. o. alulról a 3. sor: *Lucina labiata* helyett *Lacuna labiata* írandó.
81. o. felülről a 3. sor: 24 m helyett 24 mm írandó.
85. o. 11-es sorszám alatt felsorolt *Venericardia* sp. a Burdigalienben fordul elő.
86. o. 18-as sorszám alatt az aquitaniában ? helyett +, a burdigalienben a + helyett ? írandó.
94. o. Jugovics L. hozzászólása a következőképpen módosul: G. v. Rath Dunabogdány és Visegrád között az andezitekben és az andezittufákban szép és komplikált kifejlődésű földpát (laborádor) ikreket talált és ismertetett.

2. Füzet.

16. o. felülről 10. sor: *területe* helyett *terület* írandó.
31. o. alulról 14. sor: *dölhető* helyett *dönthető* írandó.
32. o. alulról 11. sor: *meghatározn* helyett *meghatározni* írandó.
33. o. alulról 9. sor: *wienien* után: *illetve helyesebben inzersdorfien* írandó.
34. o. alulról 11. sor: *Melanopsis impressa* után: a felső pontusira a *Cg. triangularis*, a *Cg. rhomboidea* és a *Limnocardium Schmidti* írandó.

3. Füzet.

14. o. felülről 9. sor: *törvény* helyett *hatás* írandó.
15. o. felülről 4. sor: *felhasználtunk* helyett *megmértünk* írandó.
18. o. első számoszlop fölé: *Ge/gr*, második számoszlop fölé *cm²* írandó.

4. Füzet.

16. o. a térképmagyarázó szövegben: *Dipszlópok* helyett *Követhető keményebb réteglapok*; ugyanebben a sorban *rétegek* szó után *valószínű* írandó.
39. o. alulról 4. sor: *felesleges* szó után *kimaradt: mert az szerinte csak a felső oligocén emelet egyik fáciése. A helvéciai és tortónai emeletek többnyire jól különválaszthatók. A szarmátikum elnevezés, mint az alsó és középső szarmátikum megfelelője helyes, ez azonban határozottan miocén képződmény, mely a tortónai rétegekből fejlődik ki. A tipusos meotiszi egyes vízi képződmények nálunk nincsenek meg, tehát ennek az elnevezésnek használata felesleges.*
40. o. alulról 8. sor: *pliocén faunáinak* helyett *alsó pliocén faunáink* írandó.
41. o. alulról 6. sor: *akvitániai* helyett *kattiai* írandó.
43. o. alulról 11. sor: *Markusence* helyett *Markusevec* írandó.

6. Füzet.

34. o. felülről 13. sor: *agyagának* helyett *anyagának* írandó.
34. o. felülről 14. sor: *flucioglaciális és fluciatilis* helyett *fluvioglaciális és fluviatilis* írandó.
37. o. felülről 7. sor: *ártézi* helyett *ártéri* írandó.